

การมุ่งเน้นการตลาด การเรียนรู้ ความเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย*

MARKET, LEARNING, ENTREPRENEURIAL ORIENTATIONS EFFECT TO INNOVATIVENESS AND PERFORMANCE OF AGRICULTURAL COOPERATIVES IN THAILAND

ประทีป จตุรพงศธร, สุจินดา เจียมศรีพงษ์, กฤชชา ยาวิเศษ

Prateep Jaturapongsaton, Sujinda Chemsripong, Kitcha Yawised

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก

Phitsanulok Provincial Cooperative Office

Corresponding Author E-mail: E-mail: Xitmux@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงาน 2. ศึกษาความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน 3. ศึกษาการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ จำนวน 392 แห่ง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structure Equation Model: SEM) โดยค่าความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้คือ CMIN/df=1.934, CFI=0.984, GFI=0.941, RMR = 0.016 และ RMSEA = 0.049

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรม และการมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน 2. ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน 3. การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรม ดังนั้นการมุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยสร้างพฤติกรรมต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับองค์กร ขณะที่การมุ่งเน้นความ

เป็นผู้ประกอบการจะทำให้บุคลากรสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจเพื่อเพิ่มโอกาสในการมองหาคำคิดใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดความสามารถทางนวัตกรรมต่อองค์กร

คำสำคัญ: การมุ่งเน้น; ความสามารถทางนวัตกรรม; สหกรณ์การเกษตร

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. to study market orientation, learning orientation and entrepreneurial orientation that affected innovativeness and performance. 2. To study innovativeness affecting performance. 3, To study market orientation, learning orientation and entrepreneurial orientation had indirect effect to performance of agriculture cooperatives in Thailand. This was the quantitative research. Data were collected by questionnaire. The samples were 392 district agriculture cooperatives. The statistics used in this research was descriptive statistic and structural equation model analysis. Goodness of Fit are CMIN/df=1.934, CFI=0.984, GFI=0.941, RMR = 0.016 and RMSEA = 0.049.

The findings of the research were: 1. learning orientation and entrepreneurial orientation had direct effect to innovativeness and learning orientation had direct effect on performance. 2. Innovativeness had direct effect on performance, and 3. Learning orientation and entrepreneurial orientation had indirect effects on performance through innovativeness. Therefore, learning orientation was the most important fact. It helped create behavior on personnel and organization for creating new innovation. Whilst, entrepreneurial orientation supported personnel to be able to analyze business environment, to raise opportunity, to find new ideas that created innovativeness to organization.

Keywords: Orientation; Innovativeness; Agriculture Cooperative

บทนำ

การสร้างการแข่งขันทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนด้วยนวัตกรรม (ไทยแลนด์ 4.0) เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ภายใต้ยุคที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม สหกรณ์ต้องมีการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นสหกรณ์อัจฉริยะ (Smart Cooperative) โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อให้เหนือคู่แข่ง ดังนั้นองค์กรจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่เสมอ โดยเฉพาะความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กรที่จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

ทั้งนี้การรวมกันเป็นสหกรณ์มีเป้าหมายเพื่อมุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับสมาชิก เมื่อเกิดการรวมตัวจนเป็นสหกรณ์จะทำให้เกิดอำนาจในการต่อรองทั้งด้านการซื้อและการขายสินค้าของผลิตผลที่สมาชิกผลิตได้ส่งผลให้สมาชิกมีผลกำไรและยกฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากเดิมได้ อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2565) พบว่าสหกรณ์การเกษตรมีจำนวนสหกรณ์ที่มีสถานะดำเนินการอยู่มากที่สุดในประเทศไทยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 54.83 ของกลุ่มสหกรณ์ทั้งหมดแต่มีผลการดำเนินงานลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะผลการดำเนินงานที่ลดลงจากเดิมร้อยละ 97.8 ในปี พ.ศ. 2563 (เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ นามวงศ์ และประเสริฐ จรรยาสุภาพ (2560) พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานเนื่องด้วยมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการไม่มากพอ ดังนั้นองค์กรที่มีความสามารถทางนวัตกรรมย่อมสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เนื่องจากนวัตกรรมจะช่วยพัฒนาสินค้าและบริการให้เกิดความพึงพอใจต่อลูกค้าอันส่งผลต่อการอยู่รอดขององค์กร (Distanont & Khongmalai, 2020)

ความสามารถทางนวัตกรรมจะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้แก่องค์กรเพราะนวัตกรรมส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จ (Hajar, 2015) องค์กรจำเป็นต้องมีบุคลากรที่เข้าใจบทบาทของตนเองและสามารถพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ทั้งนี้พฤติกรรมในการมุ่งเน้นที่ก่อให้เกิดความสามารถทางนวัตกรรม ได้แก่ การมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ภาคธุรกิจและนักวิจัยให้ความสนใจ การมุ่งเน้นการตลาดเป็นกระบวนการที่ค้นทางธุรกิจที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อลูกค้าเป็นสำคัญและจะช่วยสนับสนุนองค์กรในการวางแผนกลยุทธ์บริหารจัดการให้เกิดการสร้างคุณค่าแก่ลูกค้า และจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (Narver & Slater, 1990) ขณะที่การมุ่งเน้นการเรียนรู้ถือเป็นกลยุทธ์ที่ความสำคัญขององค์กรที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดย Calantone et al. (2002) สนับสนุนว่า การมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ขณะที่การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับกระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงธุรกิจให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น (Rhee et al., 2010) สอดคล้องกับงานวิจัยของปรารธนา หลีกภัย และคณะ (2557) พบว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ความสามารถทางนวัตกรรมตลาด และความสามารถทางนวัตกรรมกระบวนการ นอกจากนี้การศึกษาของ Mahmoud et al. (2016) พบว่า การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานได้รับอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phorncharoen (2020) และการศึกษาของ Asad et al. (2018) พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรโดยส่งผ่านนวัตกรรมขององค์กร

ความสามารถทางนวัตกรรมเป็นความสามารถขององค์กรที่จะคิดค้น สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ให้แตกต่างและเหนือกว่าคู่แข่งโดยการนำเสนอกระบวนการใหม่ ๆ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ หรือ แนวคิดใหม่ ๆ ในองค์กร (Hult et al., 2004) โดยการศึกษาของ Yuliansyah et al. (2021) พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของปุนยวิทย์ สุขรุ่งเรืองสันติ และสุดาพร สาวม่วง (2554) พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมตลาดมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อการบรรลุความสำเร็จทางการตลาดในอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องของไทย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยการมุ่งเน้นความสามารถทางนวัตกรรม ความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงาน ในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Rhee, et al., 2010; Mahmoud et al., 2016) แต่ ในส่วนของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยยังมีผู้ทำการศึกษาเรื่องนี้น้อย งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ ผ่านมาจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาขีดความสามารถทางการแข่งขัน (Competitiveness) ของสหกรณ์การเกษตร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นความสามารถทาง นวัตกรรมที่ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผล การศึกษานี้อาจทำให้องค์กรสามารถมองเห็นตนเองในมิติที่แตกต่างมากขึ้น โดยเฉพาะองค์กร ภาครัฐที่ต้องการปรับเปลี่ยนการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ อาจส่งผลให้เกิด ความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กรและผลการดำเนินงานที่ดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็น ผู้ประกอบการ มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตร
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นความเป็น ผู้ประกอบการส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรมของ สหกรณ์การเกษตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยทั้งหมด 4,090 แห่ง และกลุ่มตัวอย่างคือ สหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามรายชื่อจดทะเบียนสหกรณ์ตามแผนพัฒนาความเข้มแข็งสหกรณ์ให้เป็นองค์กรระดับอำเภอของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประจำอำเภอทุกอำเภอในประเทศไทย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวการวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้าง (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) เป็นเทคนิคที่ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิเคราะห์คือ 10-20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งการศึกษานี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 18 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 360 ตัวอย่าง (20x18) โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอหรือผู้ช่วยผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอหรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แทนทุกอำเภอในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 392 แห่ง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม โดยทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การศึกษาและนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item – Objective Congruence : IOC) มีค่าเท่ากับ 0.944 ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องกัน และได้ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น ด้วยสัมประสิทธิ์ของครอนบาคอัลฟาของทุกตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.717-0.960 ซึ่งมีความมากกว่า 0.7 ถือว่าเครื่องมือวัดมีความน่าเชื่อถือ สำหรับค่าความเชื่อมั่น (Composite Reliability: CR) อยู่ระหว่าง 0.93-0.98 ซึ่งมากกว่า 0.7 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยของตัวแปรที่สกัดได้ด้วยองค์ประกอบ (Average Variance Extracted: AVE) อยู่ระหว่าง 0.81-0.94 ซึ่งมากกว่า 0.5 (Fornell & Larcker, 1981)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีจัดทำเอกสารจัดส่งด้วยจดหมายทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 1. สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายถึงคุณลักษณะของการแจกแจงข้อมูลของตัวแปร และ 2. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบจำลองด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structure Equation Model: SEM)

ผลการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ผลการวิจัยพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อความสามารถทาง

นวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ด้วยค่าอิทธิพล 0.817 การมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยค่าอิทธิพล 0.312 และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้วยค่าอิทธิพล 0.331

2. ศึกษาความสามารถทางนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางนวัตกรรมส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ด้วย ค่าอิทธิพลค่าอิทธิพล 0.711 ดังตารางที่ 1

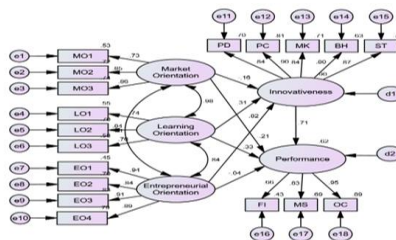
ตารางที่ 1 ค่าสถิติของตัวแปรสังเกตได้จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของผลกระทบของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ	S.E.	P-value
การมุ่งเน้นตลาด		-0.162	0.136	0.676
การมุ่งเน้นการเรียนรู้	ความสามารถทาง	0.912	0.213	*
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ	นวัตกรรม	0.817	0.076	**
การมุ่งเน้นตลาด		-0.205	0.325	.0719
การมุ่งเน้นการเรียนรู้	ผลการดำเนินงาน	0.331	0.189	*
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ		-0.044	0.178	0.813
ความสามารถทางนวัตกรรม		0.711	0.175	**

ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ = 1.934, df = 111, GFI = 0.941, AGFI = 0.910, RMSEA = 0.049

หมายเหตุ : ** นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01, * นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีผ่านเกณฑ์การยอมรับคือ 1. การพิจารณาค่าไคสแควร์ สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.934 2. การพิจารณาดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.984 3. การพิจารณาดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.941 4. การพิจารณาดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.910 และ 5. ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.016 และ 6. ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.049 ดังนั้นสรุปได้ว่า โมเดลโครงสร้างมีความเหมาะสมสอดคล้องโมเดลโครงสร้างมีความเหมาะสม (Hu & Bentler, 1998; กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง

3. ศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรมของสหกรณ์การเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ผลรวมค่าอิทธิพลของตัวแปรเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย จำนวน 4 ตัวแปรคือ 1. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีค่าอิทธิพลรวมเป็น 0.537 มีอิทธิพลทางตรงเป็น -0.044 ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติรวมกับอิทธิพลทางอ้อมเป็น 0.581 2. การมุ่งเน้นการเรียนรู้มีค่าอิทธิพลรวม เป็น 0.553 มีอิทธิพลทางตรงเป็น 0.331 รวมกับอิทธิพลทางอ้อมเป็น 0.222 3. ตัวแปรการมุ่งเน้นตลาดมีค่าอิทธิพลรวม เป็น -0.321 มีอิทธิพลทางตรงเป็น -0.205 รวมกับอิทธิพลทางอ้อมเป็น -0.115 โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 4.ความสามารถทางนวัตกรรม มีค่าอิทธิพลรวม เป็น 0.711 มีอิทธิพลทางตรงเป็น 0.711 รวมกับอิทธิพลทางอ้อมเป็น 0 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปรโมเดลสมการโครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย

ตัวแปรสาเหตุ	ประเภทของอิทธิพล	ตัวแปรผล	
		ความสามารถทางนวัตกรรม (INNO)	ผลการดำเนินงาน (PER)
การมุ่งเน้นตลาด (MO)	DE	-	-
	IE	-	-
	TE	-	-
	DE	0.312*	0.331*
การมุ่งเน้นการเรียนรู้ (LO)	IE	-	0.222
	TE	0.312	0.553
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (EO)	DE	0.817**	-
	IE	-	0.581
	TE	0.817	0.537
ความสามารถทางนวัตกรรม (INNO)	DE	-	0.711**
	IE	-	-
	TE	-	0.711

หมายเหตุ : ** นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01, * นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1.การศึกษาการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร พบว่าการมุ่งเน้นตลาดไม่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมของสหกรณ์การเกษตรในประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Martínez et al. (2018) ทั้งนี้การมุ่งเน้นตลาดของ

สหกรณ์การเกษตรอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไปเนื่องจากสินค้าและบริการที่มีอยู่เดิมอาจตอบสนองความต้องการลูกค้าได้ดีอยู่แล้วเนื่องจากสินค้าและบริการสนับสนุนโดยองค์กรภาครัฐมีข้อได้เปรียบมากกว่าคู่แข่งเอกชน และงานวิจัยของ Ismail et al. (2019) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งเน้นตลาดกับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้การมุ่งเน้นตลาดไม่มีผลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรอาจเกิดจากการจัดการทางธุรกิจที่แตกต่างกับภาคเอกชน และข้อมูลของลูกค้าที่ได้มาอาจต้องนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดสินค้าและบริการใหม่ ๆ จึงจะส่งผลต่อยอดขายและผลการดำเนินงาน

การมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางนวัตกรรมของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phornchareon (2020) พบว่า อุตสาหกรรมการก่อสร้างให้ความสำคัญต่อการมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลให้องค์กรสามารถสร้างความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กร ทั้งนี้การมุ่งเน้นการเรียนรู้ในสหกรณ์การเกษตรจะช่วยเปลี่ยนทัศนคติทางการตลาดไปสู่การสร้างพฤติกรรมต่อการเรียนรู้ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับองค์กร นอกจากนี้การมุ่งเน้นการเรียนรู้ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพันธ์ ผาสุข (2557) พบว่า การมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อผลการดำเนินงานในอุตสาหกรรมขนาดกลาง ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรควรผลักดันภายในองค์กรให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด สร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้บุคลากรเกิดมุมมองใหม่ ๆ หาวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่จะส่งผลให้ผลการดำเนินของสหกรณ์การเกษตรดีขึ้น

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Genc et al. (2019) ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรควรปลูกฝังความคิดและพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการให้กับบุคลากรเพื่อสนับสนุนให้ใช้การดำเนินงานเชิงรุกด้วยการแสวงหาสิ่งใหม่มาใช้ในการปรับปรุงผลการดำเนินงานของธุรกิจ แต่การศึกษาครั้งนี้พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการไม่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานซึ่งให้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oktavio et al. (2019) ทั้งนี้อาจเกิดจากระบบการทำงานแบบราชการส่งผลให้ขาดความกระตือรือร้นของบุคลากรขาดการสร้างสรรค์ความคิดเนื่องจากต้องทำงานอยู่ในระบบแบบเดิม ๆ ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรควรมุ่งเน้นความคิดแบบผู้ประกอบการโดยเฉพาะกับผู้บริหารเนื่องจากเป็นผู้นำพาทิศทางองค์กรไปสู่การแข่งขันที่เหนือกว่าเอกชน

2. การศึกษาความสามารถทางนวัตกรรม มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yuliansyah et al. (2021) ดังนั้นสหกรณ์การเกษตรควรให้ความสำคัญกับความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กรซึ่งจะช่วยให้

สหกรณ์เกิดการพัฒนาความสามารถหลักที่สำคัญ ๆ ที่นำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ยากต่อการลอกเลียนแบบและมีคุณค่า และจะช่วยพัฒนาผลการดำเนินงานขององค์กรในทิศทางที่ดีขึ้น

3. การศึกษาปัจจัยการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรมของสหกรณ์การเกษตร พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรม โดยการมุ่งเน้นการเรียนรู้มีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phorncharoen (2020) ทั้งนี้การมุ่งเน้นเรียนรู้จะช่วยให้องค์กรเพิ่มความสามารถทางนวัตกรรมและส่งผลไปยังผลการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้นหากสหกรณ์สนับสนุนการพัฒนาด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ย่อมส่งผลต่อการเพิ่มความสามารถทางนวัตกรรม โดยทั้งการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลและส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้นกว่าเดิมทั้งทางตรงและทางอ้อม

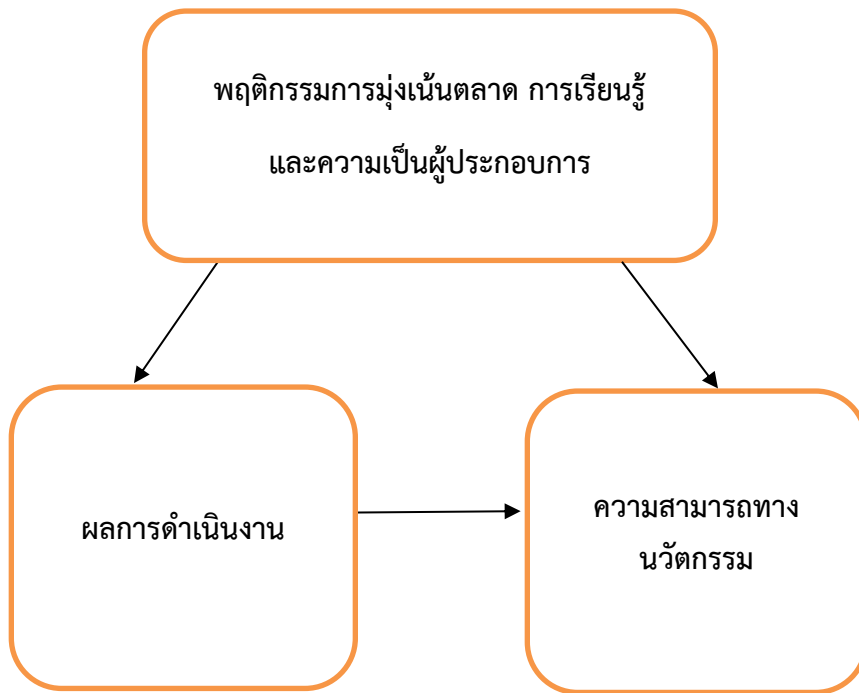
สำหรับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลอ้อมทางบวกที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรมซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Asad et al. (2018) และ Soares & Perin (2020) พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางตรงทางบวกต่อผลการดำเนินงานและส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นหากองค์กรให้ความสำคัญต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของผู้บริหาร พฤติกรรมนี้จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของความสามารถทางนวัตกรรมขององค์กรและผลการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น

รูปแบบความสัมพันธ์ของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยช่วยให้ค้นพบว่าการมุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นตัวแปรสำคัญมากที่สุดที่จะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างความสามารถทางนวัตกรรมและส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์กรเติบโตขึ้น ขณะที่การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีส่วนส่งเสริมให้องค์กรสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน พฤติกรรมการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการจะสนับสนุนให้บุคลากรสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อเพิ่มโอกาสในการมองหาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสามารถทางนวัตกรรมให้กับองค์กรและนำความสามารถดังกล่าวพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อสร้างสินค้าที่มีนวัตกรรมใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ในทางตรงข้ามผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการมุ่งเน้นตลาดไม่ส่งผลต่อทั้งความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยผลิตภัณฑ์และบริการที่สหกรณ์จำหน่ายอาจไม่ได้ส่งเสริมให้กับสหกรณ์ต้องเข้าถึงลูกค้ามากกว่าคู่แข่ง ดังนั้นการมุ่งเน้นทั้งลูกค้าและคู่แข่งอาจไม่มีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรมของสหกรณ์การเกษตร และอาจรวมไปถึงประสิทธิภาพของระบบ

การบริหารงานในรูปแบบภาครัฐแบบดั้งเดิมที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าได้อย่างเพียงพอ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 การสนับสนุนการมุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก และรองลงมาคือการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของสหกรณ์การเกษตรที่มีความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมและผลการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรควรส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันและการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเพื่อได้มุมมองที่แตกต่าง ย่อมส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรสามารถพัฒนาและใช้ความสามารถทางนวัตกรรมของตนโดยนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดี

นอกจากนี้สหกรณ์การเกษตรควรให้ความสำคัญต่อการสร้างบุคลิกและคุณลักษณะของความเป็นเจ้าของกิจการให้กับบุคลากร ได้แก่ ความมีอิสระ ความกล้าเสี่ยง การดำเนินงานเชิงรุกซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการที่สะท้อนถึงความสามารถขององค์กร ในขณะที่การ

มุ่งเน้นตลาดไม่ส่งผลทั้งความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานเนื่องจาก กิจกรรมทางการตลาดที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของลูกค้ามีน้อย กิจกรรมส่วนใหญ่ของสหกรณ์การเกษตรเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือการซื้อวัตถุดิบ เป็นสินค้าขั้นปฐมภูมิ (Primary Products) ซึ่งเป็นสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตโดยไม่มีการแปรรูป หรือการขายปัจจัยการผลิตการเกษตรให้กับเกษตรกร รวมถึงผู้ซื้อสินค้าหรือลูกค้าของสหกรณ์การเกษตรถูกจำกัดการซื้อด้วยหลักวิธีการสหกรณ์ที่ต้องขายให้กับสมาชิกเท่านั้น

นอกจากนี้ความสามารถทางนวัตกรรมส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรควรให้ความสำคัญการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กรเพื่อก่อให้เกิดเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งเป็นการใช้องค์ความรู้ในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นกับสหกรณ์การเกษตรเพื่อเพิ่มคุณค่า พัฒนาหรือ ผลิตภัณฑ์และบริการที่ดี มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับองค์กร และนำพาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถสร้างความรู้ใหม่ ๆ ใช้ความสามารถขององค์กรเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับองค์กร ด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และเพิ่มความมุ่งมั่นต่อการมีส่วนร่วมกันในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร เพื่อการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

2. ควรสร้างพฤติกรรมความเป็นเจ้าของหรือความเป็นผู้ประกอบการให้กับของบุคลากรทุกระดับในองค์กร องค์กรควรสนับสนุนการสร้างคุณลักษณะของตัวบุคคลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความมีอิสระ ความกล้าเสี่ยง การดำเนินงานเชิงรุก และมีความก้าวร้าวทางการแข่งขัน โดยพฤติกรรมเหล่านี้จะทำให้บุคลากรมีความกล้าที่จะเสี่ยง และกล้าที่จะลองทำสิ่งใหม่ ๆ กล้าออกจากกรอบแนวคิดเดิม รวมถึงแสวงหาโอกาสและค้นหาโอกาสให้ตนเอง สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรมีการฝึกอบรมและพัฒนาจะช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการปฏิบัติงานจึงเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดการสร้างความสามารถทางนวัตกรรมและนวัตกรรมในองค์กร การฝึกอบรมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักรับฟังความคิดที่แตกต่างและเปิดใจยอมรับสิ่งที่แตกต่าง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติงานที่แตกต่างไปจากเดิม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างเป็นสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้มีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสหกรณ์ถือเป็นหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น

การศึกษาในอนาคตควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างองค์กรภาครัฐกับเอกชน หากผลลัพธ์ของสองกลุ่มมีความแตกต่างกันย่อมมีประโยชน์ต่อการศึกษาที่ช่วยให้องค์กรทั้งสองแบบได้บริหารจัดการ วางแผน จัดสรรกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับรูปแบบองค์กรของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). *การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- ปรารธนา หลีกภัย และคณะ. (2557). ความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโรงแรมในภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสาร วิทยาการจัดการ*, 31(1), 69-95.
- บุญยวีร์ สุขรุ่งเรืองสันติ และสุตาพร สาวม่วง. (2554). นวัตกรรมทางการตลาดด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องไทย. *BU Academic Review*, 10(1), 373-386.
- วัชรพันธ์ ผาสุข. (2557). การมุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลาง. *วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 21(2), 102-126.
- ศิริลักษณ์ นามวงศ์ และประเสริฐ จรรยาสุภาพ. (2560). บทบาทของสหกรณ์ไทยในยุคเศรษฐกิจใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 10(2), 144-183.
- Asad, M., et al. (2018). Do Entrepreneurial orientation and size of enterprise influence the performance of micro and small enterprises? A study on mediating role of innovation. *Management Science Letters*, 8 , 1015-1026.
- Calantone, R. J., et al. (2002). Learning orientation, firm innovation, and firm performance. *Industrial Marketing Management*, 31(6), 515-524.
- Distanont, A. & Khongmalai, O. (2020). The role of innovation in creating a competitive advantage. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 41(1), 15-21.
- Fornell, C. & Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Genc, E., et al. (2019). The impact of SME internationalization on innovation: The mediating of market and entrepreneurial orientation. *Industrial Marketing Management*, 82, 253-264.

- Hajar, I. (2015). The Effect of Business Strategy on Innovation and Firm Performance in the Small Industrial Sector. *The International Journal of Engineering and Science*, 4(2), 1-9.
- Hu, L. & Bentler, P.M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to underparameterized model misspecification. *Psychological Methods*, 3(4), 424-453.
- Hult, G. T. M., et al. (2004). Innovativeness: Its antecedents and impact on business performance. *Industrial Marketing Management*, 33, 429-438.
- Ismail, I., et al. (2019). The effect of market orientation, innovation, organizational learning and entrepreneurship on firm performance. *Journal of Entrepreneurship Education*, 22(3), 1-13.
- Mahmoud, M. A., et al. (2016). Market orientation, learning orientation and business performance: The mediating role of innovation. *International Journal of Bank Marketing*, 34(5), 623-648.
- Martinez, J. E. V., et al. (2018). The Relationship Between Market Orientation, Entrepreneurial Orientation and Learning Orientation on Innovation and its Effect on Performance in Mexican SMEs. *International Business Management*, 12(2), 132-144.
- Narver, J. C. & Slater, S.F. (1990). The Effect of a Market Orientation on Business Profitability. *Journal of Marketing*, 54(4), 20-35.
- Oktavio, A., et al. (2019). Learning Orientation, Entrepreneurial Orientation and Their impacts on New Hotel Performance: Evidence from Surabaya. *Journal of Applied Management*, 17(1), 8-19.
- Phorncharoen, I. (2020). Influence of market orientation, learning orientation, and innovativeness on operational performance of real estate business. *International Journal of Engineering Business Management*, 12, 1-11.
- Rhee, J., et al. (2010). Drivers of innovativeness and performance for Innovative SMEs in South Korea: Mediation of learning orientation. *Technovation*, 30(1), 65-75.
- Soares, M. D. C. & Perin, M. G. (2020). Entrepreneurial orientation and firm performance: an updated meta-analysis. *RAUSP Management Journal*, 55(2), 143-159.

Yuliansyah, Y., et al. (2021). Organizational learning, innovativeness, and performance of financial service firms in an emerging market: examining the mediation effects of customer-focused strategy. *Business Process Management Journal*, 27(4), 1126-1141.

